

Julie James AS/MS
Y Gweinidog Newid Hinsawdd
Minister for Climate Change

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref: JJ/PO/292/2023

Llŷr Gruffydd MS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Newid Hinsawdd yr Amgylchedd a'r Seilwaith
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

31 Awst 2023

Annwyl Llŷr,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 26 Gorffennaf yn gofyn am y diweddariad chwe mis cyntaf ar y cynnydd tuag at fwrw ymlaen â nifer o'r argymhellion a wnaed yn adroddiad y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a'r Seilwaith ar Ddatgarboneiddio'r Sector Tai Preifat. Mae fy swyddogion yn gwneud cynnydd o ran bwrw ymlaen â nifer o'r argymhellion a wnaed yn yr adroddiad.

Mae diweddariad manwl ar y cwestiynau penodol sydd wedi'u cynnwys yn eich llythyr wedi'i atodi.

Yn gywir,

Julie James AS/MS
Y Gweinidog Newid Hinsawdd
Minister for Climate Change

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Julie.James@llyw.cymru
Correspondence.Julie.James@gov.Wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Atodiad 1

Map Llwybr i ddatgarboneiddio tai preswyl

1. Byddem yn croesawu esboniad o'r uchod ac yn gofyn am sicrwydd y byddwch chi ac uwchswyddogion yn eich Adran yn ymrwmo i wella ymgysylltiad â'r Grŵp Gweithredu Datgarboneiddio i hwyluso ei waith.

Mae'r Grŵp Gweithredu Datgarboneiddio (DIG) yn cael ei gefnogi a'i hwyluso gan fy swyddogion ac mae'n cyfarfod bob mis i fwrw ymlaen ag ystod o feysydd. Trwy'r cyfarfodydd hyn mae'r grŵp wedi pennu rhestr o feysydd ffocws sy'n flaenoriaeth ar gyfer y map llwybr y credant fod angen ei drafod a'i gytuno'n ehangach gyda rhanddeiliaid.

Rwyf wedi derbyn gohebiaeth gan Gadeirydd DIG yn amlinellu ei bryder ynghylch cyflymder y cynnydd ac rwyf i fod i gwrdd ag ef yn fuan i drafod hyn a ffyrdd o weithio i'r DIG yn y dyfodol.

Cynhaliwyd cyfarfodydd hefyd yn ddiweddar (14eg Awst) gyda chadeirydd DIG ac uwch swyddogion i drafod cynnydd. Rydym wedi ymrwmo i sicrhau bod gwaith DIG yn cael ei ddatblygu a'i gefnogi. Fodd bynnag, rwy'n ymwybodol nad yw cylch gwaith y DIG wedi ei adolygu na'i adnewyddu'n ffurfiol ers ei sefydlu yn dilyn cyhoeddi'r adroddiad "Cartrefi Gwell" yn 2019.

Yng nghyfarfodydd diweddar y DIG, mae'r aelodau wedi mynd ati i ystyried ffocws cylch gwaith a phwrpas y grŵp a pha newidiadau sydd eu hangen nawr i sicrhau y gall y grŵp ddod o hyd i'r ffordd orau o gyflawni. Rwy'n edrych ymlaen at drafod hyn gyda'r cadeirydd a chlywed barn y grŵp cyn ystyried a mireinio cylch gwaith y grŵp.

2. Fel y cytunwyd eisoes, hoffem i chi wneud y canlynol:

- **darparu diweddariad ar y cynnydd tuag at ddatblygu'r map ffordd;**
- **egluro'r amserlenni rydych yn gweithio tuag atynt, gan gynnwys a gytunwyd ar y rhain â'r Grŵp Gweithredu Datgarboneiddio?**

Mae'r DIG wedi ystyried datblygu'r map llwybr ac yn ystod sawl cyfarfod misol ers mis Ionawr 2023 maent wedi penderfynu ar y meysydd y credant sydd angen eu hystyried a'u datblygu gyda rhanddeiliaid ehangach. Mae'r rhain yn cynnwys canolbwyntio ar y pynciau canlynol:

- Cyllid;
- Sgiliau;
- Data;
- Llwybrau;
- Cyfathrebu a Phrofiad y Defnyddiwr.

Maent hefyd wedi bod yn gweithio i nodi'r amrywiaeth o randdeiliaid y mae angen eu cydosod i drafod a datblygu'r pynciau hyn ymhellach.

Mae swyddogion wedi tynnu sylw'r DIG at yr angen i gydgyssylltu gwaith y map llwybr datgarboneiddio preswyl â datblygiadau strategol allweddol eraill. O bwysigrwydd arbennig yw'r cyhoeddiad a'r ymgynghoriad ar y Strategaeth Gwres. Bydd cyfres o gynlluniau gweithredu yn cael eu datblygu fel rhan o'r gwaith hwn a phwysleisiwyd y gorgyffwrdd

rhwng y cynllun gweithredu ar gyfer elfen ddomestig y Strategaeth Gwres a'r gwaith o lunio'r map llwybr.

Oherwydd hyn, ac i roi cymorth pellach i waith DIG, mae swyddogion wedi cynnig gwaith alinio ar gynllun gweithredu'r elfen ddomestig a'r map llwybr. Bydd hyn yn sicrhau nad oes unrhyw ddyblygu na diffyg alinio rhwng y ffrydiau gwaith hyn, tra hefyd yn dod â chefnogaeth i'r broses gan ymgynghorwyr y cysylltwyd â hwy eisoes i gefnogi cynhyrchu'r cynllun gweithredu.

Mae cynllunio'n digwydd, cyn sesiwn gychwynnol gyda rhanddeiliaid (y bwriedir ei gynnal ar ddechrau mis Hydref). Cyn hyn bwriedir gwneud gwaith pellach i gael dealltwriaeth gyffredin o'r meysydd i ganolbwyntio arnynt ar gyfer y cynllun gweithredu, a'r meysydd y mae angen eu datblygu ymhellach fel elfennau ar wahân o fewn y map llwybr.

O ran ariannu'r DIG, sefydlwyd y grŵp hwn yn dilyn cyhoeddi'r adroddiad cartrefi gwell yn ôl yn 2019. Ar y pryd fe'i sefydlwyd fel grŵp cynghori gwirfoddol gan ystyried gweithredu argymhellion a gynhwysir yn yr adroddiad hwnnw. Mae'r cylch gwaith bellach yn datblygu ac yn esblygu gydag amser a meysydd gwaith newydd yn ymddangos – megis datblygu'r map llwybr.

Mae p'un ai yw bwrdd neu grŵp cynghori yn cael ei ariannu ai peidio yn cael ei ddylanwadu gan ei bwrpas, ei gyfansoddiad a'i sail. Er enghraifft, mae rhan fwyaf y byrddau lle telir aelodau yn cael eu recriwtio drwy broses benodi gyhoeddus.

Nid yw rhai o'r enghreifftiau yr edrychodd DIG arnynt wrth gymharu eu gwaith yn fyrddau. Datblygwyd y Strategaeth Gwres, er enghraifft, gyda mewnbwn gan ystod o randdeiliaid na chawsant eu talu am eu hamser. Cynhaliodd swyddogion ymarfer caffael agored i gomisiynu ymgynghorwyr i gynhyrchu pecynnau gwaith, cefnogi cyfranogiad ein rhanddeiliaid a drafftio'r strategaeth wres gyffredinol er mwyn eu hadolygu a'u cymeradwyo. Mae'r dull hwn lle mae adnoddau ac arbenigedd yn cael eu caffael i helpu i ddatblygu strategaethau a dulliau polisi yn gymharol gyffredin ond nid yw'n cynnwys bwrdd.

Wrth ystyried datblygu'r map llwybr, roeddwn o'r farn y byddai DIG, fel grŵp cynghori sefydledig sydd eisoes yn cefnogi datgarboneiddio tai, mewn sefyllfa dda i ddatblygu'r gwaith hwn.

3. A allwch amlinellu'r sail resymegol dros y dulliau gwahanol o gyllido grwpiau o'r fath?

Rydym yn gofyn am sicrwydd y bydd digon o gyllid ar gael i'r Grŵp Gweithredu Datgarboneiddio i sicrhau y gall gyflawni ei rôl yn effeithlon ac yn effeithiol.

Rwyf wedi amlinellu uchod fod dulliau gwahanol o ariannu grwpiau a gwahaniaeth rhwng defnyddio grŵp i gefnogi gwaith datblygu, yn hytrach na chomisiynu sefydliad allanol i ddarparu cymorth.

Bydd DIG nawr yn gweithio gyda'r sefydliad sy'n cefnogi datblygiad cynllun gweithredu'r Strategaeth Wres. Bydd yr adnodd hwn nawr yn cael ei alinio i gefnogi elfen gynhenid o'r gwaith map llwybr. Bydd unrhyw ystyriaeth bellach o adnoddau yn cael ei wneud yn ôl yr angen wrth symud ymlaen.

Rhaglen Cartrefi Cynnes Newydd

4. Rydych wedi dweud y bydd y gwasanaeth newydd sy'n seiliedig ar y galw ar waith erbyn y gaeaf. A allech roi amseriadau manylach?

Y prif gerrig milltir rydym yn gweithio iddynt yw:

• Cyhoeddi Gwahoddiad i Dendro	Awst;
• Dewis y cynigydd a ffefrir	Canol Hydref;
• Porth Sicrwydd	w / c 23 Hydref;
• Llythyrau Bwriad i Ddyfarnu (cyfnod segur o 2 wythnos)	Canol Tachwedd;
• Dyfarnu contract	Diwedd Tachwedd;
• Dechrau Gweithredu	Diwedd Tachwedd.

Bydd cymhlethdod y trawsnewid rhwng y contractau hen a newydd, i raddau helaeth, yn dibynnu ar a oes cyflenwyr newydd ai peidio. Mae fy swyddogion mewn trafodaethau gyda'r cyflenwyr Nyth presennol i ddechrau trefniadau ar gyfer dod â Nyth i ben. Bydd yr estyniad i'r contract Nyth presennol hyd at ddiwedd mis Mawrth 2024 yn sicrhau na fydd bwlch yn y ddarpariaeth rhwng y rhaglenni newydd a'r rhaglenni presennol.

5. Pryd a sut y byddwch yn penderfynu ar y 'trothwy incwm isel'?

Bydd y trothwy incwm isel yn cael ei osod yn unol â 60% o'r Aelwydydd Islaw Incwm Cyfartalog, ystadegau HAAA. Bydd gwerthoedd trothwy, a fydd yn cael eu cyfwerthu ar draws gwahanol fathau o aelwydydd, yn cael eu cyfrifo'n flynyddol a'u cyhoeddi ar wefan y cynllun.

6. A allwch egluro a fydd y Rhaglen newydd yn darparu ar gyfer dull sy'n seiliedig ar ardal o wella effeithlonrwydd ynni cartref a sut y bydd yn gwneud hynny? Os na fydd, pam lai?

Byddwn yn gweithio gyda'r cynigwyr llwyddiannus yn ystod y flwyddyn gyntaf i ddatblygu'r cynllun ymhellach i ddarparu ar gyfer cynlluniau cymunedol ac ar raddfa fach, megis trin teras o dai neu floc o fflatiau lle mai dyna'r ymyrraeth fwyaf priodol.

7. Pryd fyddwch mewn sefyllfa i ddarparu esboniad manylach o Ran 2 o ddull Llywodraeth Cymru o wella effeithlonrwydd ynni cartref?

Rydym wedi cadarnhau, gyda Rhan 2, y byddwn yn datblygu dull integredig ar draws pob deiliadaeth a lefel incwm i yrru datgarboneiddio. Yn ddiweddar rydym wedi lansio ymgynghoriad ar Strategaeth Wres i Gymru sy'n cynnwys ein hasesiad o lawer o'r meysydd blaenoriaeth ar gyfer gweithredu ar ddatgarboneiddio cartrefi a llinell amser ddangosol ar gyfer eu gweithredu. Bydd cynllun gweithredu manylach yn cael ei ddatblygu yn ddiweddarach eleni. Bydd y Grŵp Gweithredu Datgarboneiddio a rhanddeiliaid ar baneli cynghori'r Strategaeth Wres yn cyfrannu at ei ddatblygiad.

Model stoc adeiladau Cymru gyfan

8. A allwch roi diweddariad ar eich trafodaethau â TrustMark, gan gynnwys unrhyw ganlyniad? A allwch egluro pryd a sut y bydd model stoc Cymru gyfan yn cael ei ddefnyddio i nodi aelwydydd?

Rydym yn parhau i drafod gydag TrustMark y llwybr gorau ymlaen o ran sicrhau Model Stoc Cymru Gyfan. Nid ydym wedi cwblhau'r trafodaethau hyn eto.

Mae TrustMark yn gweithio gyda ni ar nifer o brosiectau gan gynnwys fel partneriaid dibynadwy sy'n casglu a rheoli data o amgylch rhaglenni ORP ac IHP, ac fel y corff sy'n gyfrifol am PAS 2035.

Mae'r gwaith ar y model stoc arfaethedig yn cynnwys casglu data newydd sy'n ymwneud â pherfformiad ynni cartrefi Cymru yn y byd go iawn mewn modd systematig a graddadwy. Byddai'r prosiect yn defnyddio'r System Sganio Amgylchedd Adeiledig (BESS). Bydd y data cyflwr hwn yn y byd go iawn, fel y'i hadeiladwyd, yn ffurfio data newydd sy'n uniongyrchol gysylltiedig â gweithredu polisi parhaus. Gellir defnyddio'r mewnwelediadau sy'n deillio o hynny i wneud penderfyniadau sy'n cael eu gyrru gan ddata ynghylch mesurau datgarboneiddio a datblygiadau polisi.

Hwb Perfformiad Carbon Sero Net Tai

9. A allwch egluro pryd y bydd y gwasanaethau a gynigir gan yr Hwb yn cael eu hehangu i gefnogi landlordiaid preifat a pherchnogion tai a'r cyllid ychwanegol sydd ei angen i dalu cost hyn?

Bydd gan yr Hwb feysydd mynediad am ddim a fydd yn helpu i lywio sut y gall landlordiaid preifat a pherchnogion tai ddatgarboneiddio eu cartrefi gan ddefnyddio astudiaethau achos a dysgu o ddatgarboneiddio tai cymdeithasol. Bydd hyn ar gael heb unrhyw gost ychwanegol a bydd yn datblygu ochr yn ochr â'r meysydd a ddatblygwyd ar gyfer y sector tai cymdeithasol (a fydd y tu ôl i ddull o fewngofnodi i aelodau). Bydd y llinell amser ddisgwyliedig ar gyfer y wefan gychwynnol yn dechrau gweld cynnwys o fis Ionawr 2024, gyda'r cyngor a'r arweiniad ar fynediad agored ar gael o fis Gorffennaf 2024. Bydd yr Hwb hefyd yn cysylltu â ffynonellau eraill o wybodaeth ac yn tynnu sylw atynt (megis Gweithredu ar Hinsawdd Cymru) ac mae ganddo gysylltiadau â chanolfannau eraill y DU.

Atebion ariannol ar gyfer y 'gallu talu'

10. A allwch roi diweddariad ar y cynnydd tuag at ddatblygu datrysiadau ariannol ar gyfer y rhai sy'n 'gallu talu', gan gynnwys Cyllid Cysylltiedig ag Eiddo, ers eich ymateb i'n hadroddiad ym mis Ebrill 2023.

Ar hyn o bryd rydym yn gweithio gyda Banc Datblygu Cymru ar brosiect peilot ar gyfer y sector sy'n eiddo i berchenogion sy'n edrych ar fenthyciadau ar gyfer y 'gallu i dalu'. Ar hyn o bryd rydym yn aros am benderfyniad cyllido ynghylch arian FTC i gefnogi'r peilot. Rydym hefyd mewn cysylltiad â'r Sefydliad Cyllid Gwyrdd ac yn trafod gydag opsiynau rhanddeiliaid o ran ariannu datgarboneiddio.

Strategaeth Wres i Gymru

11. A allwch roi diweddariad ar y cynnydd a wnaed tuag at ddatblygu strategaeth wres? A allwch gadarnhau y bydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi'r strategaeth cyn diwedd 2023?

Cyhoeddwyd Strategaeth Wres i Gymru | LLYW.CYMRU ar 16 Awst, ochr yn ochr ag adolygiad o'r dystiolaeth sydd ar gael i'r cyhoedd. Bydd yr ymgynghoriad yn cau ar 8 Tachwedd a'n nod yw cyhoeddi'r dadansoddiad o'r ymateb yn gynnar yn 2024. Roedd ei baratodau'n cynnwys amrywiol bartïon â diddordeb, gan gynnwys y rhai sy'n cynrychioli defnyddwyr. Mae'r llenyddiaeth ddiuedd yn cadarnhau mai trydaneiddio gwres yw'r ateb mwyaf priodol ar gyfer y rhan fwyaf o gartrefi, a gellir ei weithredu gyda symiau cymedrol o waith paratoi.

Mae'r strategaeth wres hon yn cefnogi ein dyhead am sector cyhoeddus sero net erbyn 2030 ac mae'n cefnogi datgarboneiddio ein cartrefi, ein diwydiant a'n busnesau yn unol â'n cyfrifoldebau statudol erbyn 2050. Mae'n strategaeth hirdymor, sy'n adlewyrchu maint yr heriau a'r ystod o ymyriadau sydd eu hangen i ysgogi newid.

Bydd ein strategaeth yn amlinellu sut rydym yn ceisio chwalu'r rhwystrau i wresogi carbon isel yng Nghymru, a rôl Llywodraeth y DU drwy, er enghraifft, ryddhau arian ar gyfer inswleiddio ac ailgydbwysu costau trydan.

Wrth inni fyfyrio ar gam cyntaf datblygiad y Strategaeth, mae'r ffocws nawr yn symud i ddatblygu y Cynllun Gweithredu. I lansio'r cam hwn, trefnir gweithdai Cynllunio Gweithredu a sesiynau cynghori thematig.